

עין משפט נר מצוה

ל א מ״י פ״ג מהלכות ת״ת הלכה ה ופ״י מהלכות משונה הלכה ה סמג עשין כ טושי״ע י״ד סי' רמו סעיף כ:

תורה אור השלם

- נאם שמע אמרי אל ידע דעת עליון מןזה שדי יתקו נפל וגלוי ענינים: במדבר כד טז
- ותאמר התאון אל בלעם הלא אנכי אתונך אשר רבבת עלי מעודך עד היום הנה תהספן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא:

- במדבר כ ל ויאמרו לו עבדיו יבקשו לארצי המלך נערה בתולה ועמדה לפני המלך ותהי לו סכנת ויחכבה בחדקך ותם לארצי המלך:

- מלכים א א ב
- עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטנים עד הגלגל למען דעת צדקות יי:

- מכה ו ה
- מה אקב לא קבה אל ומה אונים לא זעם יי:
- במדבר כג ח
- אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל יום:
- תהילים ז יב
- כי רגע באפו חיים ברצונו בערב קלץ כפי לבקרב רנה: תהלים ל ו
- לך עמי בא בחדקך וסגר דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבר ישיבה כו כ
- גם ענוש לצדיק לא טוב להכות גדיבים על ישר: משלי יז כ
- והקם בלעם בבקר ויתבשר את אתנו ויחך עם שר מואב:

- במדבר כב כא
- וישכם אברכהם בבקר ויתבשר את חמורו ויחך את שני נעוריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה והקם ויחך אל המקום אשר אָמר לו האֱלֹהִים:

- בראשית כג ב
- וגם באו עבדיו המלך לבקר את אדנינו המלך וידו לאמור יטב אלהים ויד שם שלמה משמך ויגדל את כסאו מכסאך וישתחו המלך על המושב: מלכים א א מז
- תבקר מנשים ועל אשת חבר הקניי מנשים באהל תבקר:

- שופטים ה כד
- ויהי כעברם ואלהיה אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך כטרים אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי:

- מלכים ב ב ט
- ויסמך את ידיו עליו ויצאזה כאשר דבר יי ביד משה: במדבר כז כג
- והשם יי דבר בפי בלעם ויאמר שוב אל בלך ובה תדבר:

- במדבר כג ה
- מה טובו אהליך יעקב: משפחתו
- במדבר כד ה
- בנחלים נטיו כננת עלי נהר באהלים נטע יי כארזים עלי מיים:

- במדבר כד ו
- זל מיים מדליך

וְרַעַו בְּמִים רַבִּים וַיִּרֶם מֵאֵגַל מְלֹכָו וַתִּנְשֵׂא מַלְכָּתָּ: במדבר כד ו
20. וְלֹא אָבָה יְיָ אֱלֹהֵיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בַּלְעָם וַיִּהְיֶה יְיָ אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָּהּ כִּי אֲהַבְךָ יְיָ אֱלֹהֵיךָ: דברים כג ו
21. נֶאֱמָנִים פְּצִיעַ אוֹהֶב וַנַּעֲרֹתָו נִשְׁקוּתָו שׁוֹנֵא: משלי כו ו
22. וְהִכָּה יְיָ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יַגִּיד הַקְּנָה בְּמִים וְתָשׂ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לְאַבוֹתֶיהֶם וְהָרָם מֵעַבֵּר לְנֶהֱר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת אֲשֵׁרֵיהֶם מִכְעִיסִים אֶת יְיָ: מלכים א יד טו

קה:

כרע נפל מה כריעה דהתם דלית ציה נפילה בעילה היא אף

כריעה דהכא דכתיב נופל בעילה היא שצא על צהממו: **דעם צהממו לא הוה ידע**. מאי בעיא ללהדורי כדמפרש דאמרי ליה שרי בלק מאי טעמא לא רכבת אסוסיא: **צריטצא**. צאחו לרעות

עשנים לחים: אמר להו **לטעינא בעלמא**. לישא משאות ולא לרכוב: אמרה ליה **אשר רכבת עלני: אקראי בעלמא**. כשאין לי סוס מוזמן:

אמרה לו **מעודך: מעשה אישות**. שאתה צועלי: **סוכנת**. מתממת: מן השטים ועד הגלגל. משחטאו צטים ועד שנכנסו לארץ וחטאו צגלגל עשיתי עמהם נדקות הרבה: **כל אופן הימים**. שהיה בלעם מנפה לקללם. צעשה שהקצ"ה כועס צה

כל הקללות מתקיימות: ה"ג לא **זעם ה'**. אותן הימים לא זעם ה': **אל זועם בכל יום**. קרא הוא: **כמה זעמו רגע**. כדמפיק ליה מקרא כי רגע צאפו חיים צרזנו: **צתלם שעי קמייסא**. של יום זמן קימה שכל שלם שעות זמן קימה לעמוד ממטמו וכועם הקצ"ה צעשה שרואה המלכים שמתחמים לחמה צעשה שמניחין כתריסם צראשם כדלקמן: **צרצלמא**. קירשת"א בלע"ז: **כל שעשא נמי חיורא**. רוב שעות מתלבנת ומכספת שאינה כל שעה צחוק אדמיונות: **סורייקי סומקי**. אפי" כשמכספת יס צה שורות שורות אדומות מאד כרגילותם אכל אותה שעה כולה מכספת: **גס ענוש לנדיק לא טוב**. אין נכון לנדיק שיהא מעניש ולא הוה ליה איניש נענש צשצילו:

אהכא. שאכז ה"הקצ"ה את אצרהם ציטלה שורה של גדולה שחצב הוא בעלמו: **ושנאח**. שגנא בלעם הרשע את ישראל ציטלה שורה של גדולה שחצב הוא בעלמו: **מ"צ קרצנות**. צין פריס לאלים ו' פריס ו' ח' לילים ג' פעמים הרי מ"צ צין פריס ואלילים: **אורח ארעא**

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

נמימר הכי. וכי דרך ארץ כן שיאמרו ה"י ייטצו אלהים שם שלמה משמך והא חלשא דעמיה דאמרי ליה שיהא גדול מאציו: **מעין**. שמך קאמר ליה ומעין כסאך ולא גדול ממש: **נשים צאהל**. שרה רבקה רחל ולאה שרה ורבקה דכתיב ^[בראשית כד] ויצאה ילחק האהלה שרה אמו רחל ולאה שרה ורבקה דכתיב ^[בראשית כד]

כרע נפל שכב וגו' ¹ויודע דעת עליון השתא ⁶דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע מאי דעת בהמתו דאמרי ליה מאי טעמא לא רכבת ה"סוסיא אמר להו שדאי להו ברטיבא אמרה ליה ²הלא אנכי אתונך לטעינא בעלמא אשר רכבת עלי אקראי בעלמא מעודך עד היום הוה ולא עוד אלא שאני עושה ^[לך] מעשה אישות בלילה כתיב הכא ההסכן הסכנתי וכתיב התם ³ותהי לו סוכנת אלא מאי ויודע דעת עליון שהיה יודע לבוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה והיינו דקאמר להו נביא לישראל ⁴עמי זכר נא מה יעין בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל למען דעת צדקות ה' מאי למען דעת צדקות ה' אמר להן הקב"ה לישראל דעו נא כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי כל אותן הימים בימי בלעם הרשע ^אשאילמלא כעסתי כל אותן הימים לא נשתתיר משונאיהן של ישראל שריד ופליט היינו דקאמר ליה בלעם לבלק ⁵מה אקב לא קבה אל ה"ווגו' אותן היום ^[הימים] לא זעם ה' ⁶אל זועם בכל יום וכמה זעמו רגע שנאמר ⁷כי רגע באפו חיים ברצונו וגו' איבעית אימא ⁸לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בערך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם אימת רתח בתלת שעי קמייאא כי חורא כרבלתא דתרנגולא כל שעתא ושעתא נמי חורא כל שעתא ושעתא אית ביה סוריקי סומקי ההיא שעתא לית ביה סוריקי סומקי ההוא מינא דהוה בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא מצער ליה יומא חד נקט ⁹תרנגולתא ואסר

ליה בכרעיה ואותיב אמר כי מטא ההוא שעתא אילטייה כי מטא ההוא שעתא נמנם אמר שמע מינה לאו אורח ארעא דכתיב ^גגם ענוש לצדיק לא טוב אפילו במיני לא איבעי ליה למימר הכי תנא משמיה דרבי מאיר בשעה שהחמה זורחת והמלכים מניחין כתריהן על ראשיהן ומשתחיים לחמה מיד כועס ¹⁰ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו תנא משום רבי שמעון בן אלעזר אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב ¹¹וישכם אברהם בבקר שגנא בבקר שנאה מבטלת שורה של גדולה מבלעם שנאמר ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו ה"אמר רב יהודה אמר רב ^אלעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושתיים קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאה ממנו רות א"ר ה"י יוסי בר הונא רות בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב היתה א"ל רבא לרבה בר מרי כתיב ¹²יטב אלהים את שם שלמה משמך ויגדל ^[את] כסאו מכסאך אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי א"ל מעין קאמרה ליה דאי לא תימא הכי ¹³תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך נשים באהל מאן ניניהו שרה רבקה רחל ולאה אורח ארעא למימר הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר חוני דאמר רב יוסי בר חוני בכל אדם מתקנא חוין מבנו ותלמידו בנו משלמה ותלמידו איבעית אימא ¹⁴ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ואיבעית אימא ¹⁵ויסמוך את ידיו עליו ויצאחו ¹⁶וישם דבר בפי בלעם ר"א אומר מלאך ר' יונתן אמר חכה א"ר יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות ¹⁷מה טובו אהליך יעקב לא תשרה שכינה עליהם ומשכנותיך ישראל לא תהא מלכותן נמשכת ¹⁸בנחלים נטיו לא יהא להם זיתים וכרמים כננות עלי נהר לא יהא ריחן נודף כאהלים נטע ה' לא יהיו להם מלכים בעלי קומה כארזים עלי מיס לא יהיה להם מלך בן מלך זיל מיס מדליו לא תהא מלכותן שולטת באומות ¹⁹וזרעו במים רבים לא תהא עזה מלכותן וירם מאגג מלכו לא תהא ²⁰אימת מלכותן ותנשא מלכותו אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוין מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר ²⁰ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך קללה ולא קללות ה"א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב ²¹נאמנים פצעי אוהב ונערתות נשיקות שונא טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכם בלעם הרשע אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה שנאמר ²²והכה ה' את ישראל כאשר יגור הקנה במים וגו' מה קנה זה עומד במקום מים וגזיעו מחליף

^[6] [בכרות ז. ע"ש ע"ז ד:]; ^[3] [צ"ל אסוסיא]; ^[א] [צ"ל שאלמלי ועיין מוספות מנגילה כא:]; ^[ד] [צ"ל ומה אשעוס לא זעם ה' מלמד שכל אותם הימים לא זעם ה' כ"א צרכות ז. וקלם שניו יט בע"ז ד: ע"ש]; ^[5] [צ"ל תרנגולא]; ^[ו] [פסחים ז: ערכין טז:]; ^[ז] [כ"א צרכות ז. וקלם שניו יט בע"ז ד: ע"ש]; ^[8] [צ"ל תרנגולא]; ^[9] [פסחים ז: ערכין טז:]; ^[10] [פסחים ז: ע"ש וע"ע בכורות י: ע"ש וע"ע במזיר כג: וכתוספות שם ד"ה בת בנו וכו' דלאו דוקא ע"ש וע"ע פסוק מז:]; ^[11] [יעב"ז גרס חיומה]; ^[12] [מעני כ. י' ס"א]; ^[13] [אברהם את הקב"ה]; ^[14] [צ"ל ויטעו]; ^[15] [נמנמד]; ^[16] [דברים כג:];

		
לעזי רש"י		
קרישט"א		קרישט"א
כרבולת.		

		
מוסף רש"י		

שדאי להו ברטיבא. השלכניו לרעות צאחו ^[ע"ז ד: ושם: שדאי ל"ה]. וכוכת. לשון מתממת ^[שם]. מן השטים ועד הגלגל. עד נואם אל הגלגל שהפלטי לפנים שזיאיס ^[שם]. כי רגע באפו. אלמא דרגע רבי אלו ^[שם]. בתלה שעי קמייאא. צאהל מרגעי תלת שעות ראשונות ^[בכרות ז]. בשעת חוין ^[ע"ז שם]. סוריקי. נוקי"ש לשון לע"ז, כמו מוטין, ולשון ישמעאל קורין לחוט פורק"א בלע"ז, אי מני נעמרות לשון ריטי וימור, אינקרי"ש בלע"ז, כמו העתרתם עלי דבריט ^[נשתני כ:].

מסורת הש"ס

^[1] נאמנים פצעי אוהב ונערתות נשיקות שונא: משלי כו ו

^[2] וְהִכָּה יְיָ אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יַגִּיד הַקְּנָה בְּמִים וְתָשׂ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לְאַבוֹתֶיהֶם וְהָרָם מֵעַבֵּר לְנֶהֱר לְנֶהֱר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת אֲשֵׁרֵיהֶם מִכְעִיסִים אֶת יְיָ: מלכים א יד טו